

مرکز برنامه‌ریزی و پژوهش

فرم درخواست انجام طرح پژوهشی (RFP)

www.emdad.ir

کد طرح:

نام دستگاه اجرایی: کمیته امداد امام خمینی^(ه) دفتر مرکزی استان

عنوان طرح: طراحی الگوهای مؤثر و کارآمد افزایش جذب سپرده‌های مردمی صندوق امداد ولایت

معرفی اجمالی کارفرما (بیان رسالت‌ها، مأموریت‌ها و فعالیت‌ها)

کمیته امداد امام خمینی^(ه) از بدو تأسیس نسبت به احیاء و ترویج سنت قرض‌الحسنه اهتمام داشته و خدمات شایسته‌یی ارائه نموده است، لذا در راستای تحقق کامل وظایف محوله در اساسنامه، چشم‌انداز و سیاست‌های کلی برنامه‌ی ۵ ساله بمنظور تجهیز منابع و مدیریت بهینه آن با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مردمی اقدام به تأسیس صندوق قرض‌الحسنه در جهت توانمندسازی نیازمندان نموده است. صندوق با الهام از تعالیم عالییه اسلام با هدف غیرانتفاعی جهت ارائه قرض‌الحسنه برای رفع نیازهای ضروری اشخاص حقیقی، تأسیس شده است.

نوع طرح: بنیادی توسعه‌ای کاربردی **طبقه‌بندی:** عادی محرمانه

الف) بیان مسأله پژوهش: (شامل تشریح مسأله و معرفی آن، بیان جنبه‌های مجهول و مبهم، بیان متغیرهای مربوطه و منظور از پژوهش)

یکی از تفاوت‌های اساسی مکتب اقتصادی اسلام با سایر مکاتب اقتصادی، توجه خاص به نیازمندان، آسیب‌دیدگان و اقشار ضعیف جامعه است در این مکتب برای تأمین نیازهای معیشتی آنان، راهکارهای انسانی و متناسب با شان و کرامت انسان در نظر گرفته شده است. یکی از این راه‌ها که در قرآن و روایات نیز مورد تشویق و ترغیب جدی بوده است، اعطای قرض بدون بهره و به اصطلاح قرض‌حسن یا قرض‌الحسنه است. باید اذعان داشت که توانمندی همه انسان‌ها برای حل و فصل مشکلات و گرفتاری‌های زندگی به‌ویژه در رابطه با مسائل مالی یکسان نمی‌باشد، امام خمینی^(ه) می‌فرمایند که پرداخت وام قرض‌الحسنه به منزله تقسیم مشکلات و مسایل بزرگ و خارج از توان افراد نیازمند به بخش‌های کوچک و قابل حل می‌باشد. فرد نیکوکار با دادن بخشی از اموال خود به فرد نیازمند، احتیاج او را تأمین می‌کند و او را قادر می‌سازد، برخی فشارهای پدید آمده در زندگی را با کمک هموعان پشت سر بگذارد. با پیشرفت زمان و گسترش جوامع، رفتار قرض‌الحسنه نیز توسعه کمی و کیفی پیدا کرده است، به تدریج در کنار قرض‌های فردی، صندوق‌های قرض‌الحسنه خانوادگی، صنفی و عمومی شکل گرفت که وجوه مازاد بر نیاز افراد خیر را در اختیار نیازمندان قرار می‌دهند و به این وسیله، مشکلات زیادی از طبقه پایین و متوسط جامعه حل می‌شود.

در ایران صندوق‌های قرض‌الحسنه با اهداف خیرخواهانه و با شیوه‌های کاملاً اسلامی فعالیت می‌کنند، در این راستا صندوق امداد ولایت نیز با اهداف مشابه شروع به افتتاح حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز ریالی مطابق ضوابط اعلامی از سوی بانک مرکزی؛ افتتاح حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه ویژه ریالی (وجوه اداره شده) مطابق ضوابط اعلامی از سوی بانک مرکزی؛ نگهداری حداقل ۵ درصد و حداکثر ۱۰ درصد وجوه دریافتی از اشخاص تحت عنوان «سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز» بصورت «اوراق مشارکت با تضمین بانک‌ها، بانک مرکزی یا دولت»، «سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت نزد بانک‌ها» و یا ترکیبی از آن‌ها؛ اعطای وام قرض‌الحسنه برای رفع نیازهای ضروری مانند ایجاد اشتغال، هزینه‌های ازدواج، تهیه جهیزیه، درمان بیماری، ساخت، تأمین و تعمیرات مسکن و کمک هزینه‌های تحصیلی، از محل مانده منابع صندوق؛ اخذ کمک و هدایای نقدی و غیرنقدی از دولت، اشخاص حقیقی و یا حقوقی کرده

است.

با توجه به مطالب فوق مسأله کنونی صندوق امداد ولایت در راستای تحقق اهداف خیرخواهانه و اسلامی، محدودیت در زمینه شناسایی و بهره‌گیری از الگوهای مطلوب و کاربردی با هدف افزایش جذب سپرده‌های مردمی می‌باشد. برای تبیین بهتر موضوع مواد ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳ اساسنامه صندوق امداد ولایت ارایه می‌شود.

این صندوق طبق مواد ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳ اساسنامه، از انجام برخی امور به شرح ذیل منع شده است.

ماده ۱۰: صندوق مبادرت به انجام قرعه‌کشی و اعطای جوایز به پس‌انداز کنندگان نمی‌نماید؛

ماده ۱۱: صندوق به سپرده‌های اشخاص نزد خود هیچ‌گونه سود یا کارمزدی پرداخت نمی‌نماید؛

ماده ۱۲: صندوق مبادرت به دریافت سپرده وام‌خواه (سپرده‌ای که در قبال آن و بر اساس مدت زمان سپرده‌گذاری در چارچوب جداول زمانی مبتنی بر نوبت، مبلغ و موارد مشابه، وام قرض‌الحسنه یا هر نوع پرداختی دیگر اعطاء گردد) و نظایر آن نمی‌نماید؛
ماده ۱۳: به غیر از اعطای قرض‌الحسنه، صندوق مبادرت به اعطای تسهیلات در قالب سایر عقود و نیز انجام سایر فعالیت‌ها از قبیل عملیات ارزی و ارایه خدمات بانکی و غیربانکی نمی‌نماید.

حال با توجه به موارد مذکور مبنی بر منع صندوق امداد ولایت جهت انجام برخی فعالیت‌ها این سوال مطرح است که به منظور افزایش جذب سپرده‌های مردمی از چه الگوهایی می‌توان استفاده کرد که ضمن کاربردی و اثربخش بودن با موازین اسلام و اقتصاد اسلامی مغایرت نداشته باشد. قطعاً به خدمت‌گیری مکانیزم‌های علمی در این زمینه می‌تواند موجب بهبود خدمت‌رسانی به نیازمندان، ارتقاء سطح اعتماد مردم به صندوق قرض‌الحسنه امداد ولایت و ... گردد و امکان همزیستی و رقابت را با سایر موسسات مالی مشابه فراهم نماید.

ب) اهمیت و ضرورت انجام پژوهش:

صندوق امداد ولایت موظف است میزان سپرده مردمی را از ۱۰ هزار میلیارد ریال در پایان سال اول برنامه متناسباً به ۷۵ هزار میلیارد ریال در پایان برنامه افزایش دهد، وظیفه‌ی محول شده به این صندوق حاکی از ضرورت انجام تحقیق است.

ج) اهداف:

ج-۱) هدف اصلی:

- طراحی الگوهای مؤثر و کارآمد افزایش جذب سپرده‌های مردمی صندوق امداد ولایت با در نظر داشتن محدودیت‌های مصرح در اساسنامه صندوق امداد ولایت

ج-۲) اهداف فرعی:

- مطالعه و بررسی الگوهای موجود در زمینه افزایش جذب سپرده‌های مردمی صندوق‌های قرض‌الحسنه در سطح داخلی و بین‌المللی
- آسیب‌شناسی الگوهای موجود
- پیش‌بینی الزامات لازم جهت بکارگیری الگو یا الگوهای طراحی شده

د) شرح درخواست: {مقدمات و کلیات، مطالعات نظری و تجربی، روش‌شناسی، ارزیابی، تحلیل و نتیجه‌گیری، تبیین نتایج،

جمع‌بندی و ارائه نقشه راه}

- طراحی الگوهای مؤثر و کارآمد افزایش جذب سپرده‌های مردمی صندوق امداد ولایت پس از تأیید پروپوزال توسط کارفرما و انعقاد قرارداد

- ارایه پروپوزال منطبق با RFP و مشتمل بر نقشه راه و شرح خدمات، جدول زمان‌بندی مراحل اقدام و آنالیز هزینه‌ها

- ارایه گزارش‌های منظم ماهیانه به هیأت داورى معرفی شده از سوى کارفرما و اخذ نظر اصلاحی
- مستندسازی مکتوب کلیه اقدامات و فعالیت‌های منجر به طراحی الگوهای مؤثر و کارآمد افزایش جذب سپرده‌های مردمی صندوق
امداد ولایت

ه) دستاوردها و خروجی‌های مورد انتظار: {مدل کاربردی، گزارش مدیریتی، کتاب، مقاله، نرم افزار و ...}

- گزارش پژوهشی «طراحی الگوهای مؤثر و کارآمد افزایش جذب سپرده‌های مردمی امداد ولایت»

ز) انتظارات از مجری: {حین و پس از اجرای طرح}

تنظیم جدول زمان‌بندی، معرفی تیم تحقیق به صورت کتبی، رعایت قوانین و مقررات امداد امام^۵، استفاده از آخرین منابع و مستندات موجود، گزارش مشکلات مشاهده شده در حین اجرای کار به منظور تحویل در موعد مقرر، حضور در کلیه جلسات مورد نیاز، اعلام نیاز کتبی الزامات مورد نیاز، گزارش دوره‌ای پیشرفت کار مطابق جدول زمان‌بندی، رعایت اصول محرمانگی اطلاعات به دست آمده، تحویل نسخه‌های پیش‌نویس و نهایی طرح و ...

ح) مدت اجرای طرح:

زمان پیشنهادی برای اجرای طرح ۶ ماه می‌باشد.

ی) عناوین مدارک و مستندات پیشنهادی جهت استفاده در تنظیم پروپوزال:

- اساسنامه امداد امام^(ه)

- احکام برنامه پنج‌ساله ششم کمیته امداد امام خمینی^(ه)

- اساسنامه صندوق امداد ولایت